

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ เข้าเฝ้าฯ

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ ที่ ๒๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

ตั้งที่ท่านที่ปรึกษาได้กล่าวมาว่าได้ดำเนินการโครงการนี้มา ๓๗ ปี ซึ่งนับว่าเป็นเวลานาน ในตอนแรกที่ปฏิบัติจะมีครูโรงเรียน ตชด. และมีผู้ร่วมปฏิบัติจำนวนไม่มากนัก ต่อมาผู้มาช่วยเหลือเป็นอันมาก จึงต้องมาทบทวนกัน เช่น จริง ๆ การที่เรียกว่าอบรมครู ตชด. นั้น ไม่ใช่เป็นการอบรมอย่างเดียว แต่เป็นการเล่าสู่กันฟังว่ามีโครงการใหม่ ๆ อะไรบ้าง จะได้ร่วมกันปฏิบัติงานให้ได้ผล ในตอนนี้เป็นช่วงที่เสร็จแผนระยะที่ ๔ ไปแล้ว กำลังทำแผนระยะที่ ๕ เมื่อกี้ก็อ่านอยู่ว่าจะมีเรื่องอะไรบ้าง และอาจจะมีสิ่งที่เพิ่มเติมขึ้นมาบ้าง แต่หลักใหญ่ ๆ ที่เราทำและยึดปฏิบัติมาตลอดคือเรื่องของ**สุขภาพอนามัย** ที่เป็นเรื่องเริ่มต้นขึ้นก่อน เพราะตอนแรกไปดูเรื่องสุขภาพอนามัยที่มีปัญหานั้น ที่จริงก็เห็นง่ายกว่าเรื่องการศึกษา เพราะเห็นตัวผู้ที่มีสุขภาพอนามัยไม่ดี หรือไปในพื้นที่ที่ไม่ใช่เฉพาะอนามัยส่วนบุคคล แต่เห็นสภาพทั่ว ๆ ไปของท้องที่ที่เรียกว่าเป็นเรื่องสุขภาพ ถ้าบางแห่งยังไม่ดีนักก็ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น

ต่อมาเป็นเรื่อง**การศึกษา** ตามแผนที่เขียนไว้ก็พูดว่าให้เป็นการศึกษาแบบโบราณที่เราใช้กันมา ได้แก่การศึกษา ๔ ประเภท **พุทธศึกษา** หมายถึงการศึกษาทางด้านความรู้ สติปัญญา วิชาการ อย่างที่สองคือ **จริยศึกษา** ไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น ในประเทศทั่วโลกที่พูดกันว่าเดี๋ยวนี้เป็นยุคแห่งอุตสาหกรรม ๔.๐ คือต้องใช้ระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบดิจิทัลในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะมีผลต่อมนุษย์ต่อสังคมไปอีกมากมาย หรือวิชาการที่เรียนนี้ก็อาจจะต้องเปลี่ยนแปลงไป อาจีบบางอย่างอาจจะลดความสำคัญลง อาจจะมีอาชีพบางอย่างเพิ่มความสำคัญ มีการเปลี่ยนแปลง แต่ในการกำหนดแบบนี้ก็ยังมีคำพูดว่า สิ่งที่สำคัญยิ่งคือ **จริยศึกษา** คนยังมีอุปกรณ์เครื่องช่วย มีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการใหม่ ๆ สิ่งที่ต้องยึดถือเอาไว้ก็คือความดี ความเห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่สังคม ต้องช่วยเหลือตนเอง ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น และต้องช่วยเหลือสังคมเท่าที่จะทำได้ และมีน้ำใจ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่สุด

ที่กล่าวมามีเรื่องพุทธิศึกษาและจริยศึกษาแล้ว ก็มี *หัตถศึกษา* หมายถึงการใช้ความรู้ที่มีอยู่มาปฏิบัติการแบบทำจริง เพื่อให้รู้จริง เรื่องนี้ก็กลายเป็นเรื่องสำคัญ หรือเรื่องการใช้มือทำงานฝีมือ งานช่างต่าง ๆ งานช่างจะเลยไปถึงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเวลานี้ถือว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องรู้ นอกจากใช้มือให้เกิดทักษะความคล่องแคล่วในการทำงานแล้ว รู้จักทำเรียกว่ามีฝีมือแล้ว ก็ต้องมีความรู้ความคิดที่สร้างสรรค์ที่จะคิดให้ก้าวหน้าขึ้นไป นี้ก็อยู่ในหัตถศึกษา ส่วนอีกเรื่องหนึ่งที่อยู่ในหลักการศึกษา ๔ ประการ คือ *พลศึกษา* ซึ่งเป็นเรื่องที่เราเริ่มต้นทำงานกันนี้ คือให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ รู้จักรักษาตัวในด้านอาหารกินให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันโรคเจ็บไข้ได้ป่วยต่าง ๆ โครงการของเราเริ่มทำตั้งแต่สุขภาพของเด็กที่ยังอยู่ในครรภ์มารดา ผู้ร่วมมือต้องเป็นมารดาและครอบครัว เพื่อให้เด็กเกิดมามีความสมบูรณ์ดีที่สุดเท่าที่จะได้ ทางโรงเรียน จะเป็นอนุบาล ศูนย์เด็กเล็ก ก็ต้องทำเรื่องนี้ต่อไป

ในเวลานี้บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างนี้ ทางราชการก็เปลี่ยนแนวปฏิบัติงานออกไป โลกของเราเดี๋ยวนี้มีอะไรก็ต้องเกี่ยวกันไปทั่วโลก บางทีอยู่คนละซีกโลก แต่ด้วยเหตุต่าง ๆ วิทยาการใหม่ ๆ ทำให้มีการติดต่ออย่างรวดเร็วทั่วถึง เราต้องรู้ด้วย เดี่ยวนี้คนรุ่นใหม่ก็พูดกันและมีความร่วมมือกันในเรื่องที่จะดูแลเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาอย่างที่เราทำกันมานาน ส่วนกระทรวงศึกษาธิการเมื่อเปิดเทอมใหม่นี้ก็มีการเปลี่ยนแปลง คือการศึกษาเตรียมประถมก่อนอนุบาลก็เป็น ๓ ปี และก่อนหน้านั้นก็มีหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. ดูแลในเรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งต้องมีวิธีการและอุปกรณ์ใหม่ ๆ อย่างที่ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนพูดว่า จะอบรมกันเพื่อให้ช่วงก่อนประถมศึกษาทำได้อย่างมีประสิทธิภาพดีมากขึ้น ในช่วงประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ตชด. ต่อจากโรงเรียนประถมศึกษา ก็เข้ามาช่วยกันในส่วนที่เป็นโรงเรียนเอกชนและรัฐบาล หรือ สพฐ. เพราะฉะนั้นเป็นยุคของการร่วมมือกัน ที่ว่าจะต้องทำร่วมกัน บางส่วนถ้าไปทำในทีเดียวกันก็ถือว่าเป็นการช่วยกันร่วมมือกันอย่างหนึ่ง แต่ต้องระวังไม่ให้งานเข้าไปซ้ำซ้อนกัน ทำให้เสียบุคลากรที่เรามีอยู่น้อย ก็จะต้องขยายให้ครอบคลุมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะฉะนั้นวิชาการต่าง ๆ ที่ที่อื่นมีเราก็ต้องพยายามเรียนรู้ให้มากที่สุด

ที่พยายามให้แก่วรรณอกเขียนได้ เพราะว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ ถ้าเราอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เราก็ไม่สามารถใช้สื่อที่จะนำมาเป็นประโยชน์ต่อตัวเราเอง และจะทำให้อ่านออกเขียนได้ บางคนอาจจะเถียงว่าสมัยนี้สมัยโลกาภิวัตน์ ไม่ต้องเรียนภาษาไทยก็ได้ ให้ไปเรียนภาษาอังกฤษซึ่งในสภาพบ้านเมืองเราก็ยังไม่ได้ เราอยู่แล้วเราทำกันเองมานานแล้ว ส่วนที่จะทำให้เราก้าวหน้าได้มากคือภาษาไทย นอกจากนั้นเป็นเรื่องของความที่เราจะสื่อสารกันเองในประเทศให้ได้ดียิ่งขึ้น และได้ความช่วยเหลือ แต่ที่เราจะทิ้งเรื่องภาษาอังกฤษไม่ได้

เรื่องของ**วัฒนธรรมท้องถิ่น**นั้น เราต้องเข้าใจเรื่องของความเป็นมาของกลุ่มชนของเรา แล้วพัฒนาในกลุ่มชนให้ยั่งยืน เราต้องรู้เรื่องของพื้นบ้านให้มากขึ้น สิ่งสำคัญมากที่จะต้องฝากไว้แก่เยาวชนรุ่นนี้ และผู้ใหญ่ที่จะดูแลเยาวชนคือ เรื่องการดูแล**ทรัพยากรของชาติ** จะเป็นพืช สัตว์ เรื่องน้ำ ดิน เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดูแลชีวิตของเรา และเป็นสมบัติของเราที่เราจะต้องหวงแหน จะต้องรัก ถ้าไปทำลายจะเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย อย่างเคยไปในเขตตะวันตกของประเทศจีน เป็นทะเลทราย ตอนนีเขาคงปลูกพืช เพราะทรายปลิวไปทับสิ่งที่เขาจะขยายความเจริญ ทำทางรถไฟ ถนน ตอนแรกยังไม่ตระหนักในเรื่องเหล่านี้ ตัดต้นไม้หมด แล้วก็ต้องมาฟื้นฟูใหม่ ถ้าต้นไม้หมดน้ำก็หมด ก็ไม่สามารถที่จะเพาะปลูกหรือทำอะไรต่อไป ต้องปลูกต้นไม้และต้องทำทางน้ำ ใช้งบประมาณอย่างมากมาย เขาบอกว่าถ้าทำผิดแล้วจะกลับไปใหม่เป็นเรื่องที่ยาก เขาว่าถ้าเรายังมีของดีอยู่ต้องรักษาไว้ เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราทำกันมาและเห็นว่าสำคัญนั้น เดี่ยวนี้ก็เป็นเรื่องที่ถูกกล่าวถึงกันทั่วโลก เราก็ควรจะทำสิ่งเหล่านี้ต่อไป ตอนนีก็ให้ศึกษาเรื่องคอมพิวเตอร์และเชื่อมกับการศึกษาต่อไป บางทีมีคอมพิวเตอร์ มีสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ถ้าเราใช้สื่อเหล่านี้ไม่เป็น ใช้แต่ในเรื่องเล่นเรื่องบันเทิงอย่างเดียว หรือในการกล่าวร้ายคน ก็ไม่มีประโยชน์ต่อเรา ต้องใช้ให้เป็นในการที่จะสืบค้นความรู้ต่าง ๆ การสืบค้นนั้นต้องใช้ทั้งภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ถ้ายิ่งรู้มากก็ยิ่งสืบค้นได้มาก หรือสืบค้นมาแล้วจะต้องพยายามจดจำสิ่งต่าง ๆ นักเรียนยังเป็นเด็ก ๆ ยังความจำดีกว่าผู้ใหญ่ และก็ต้องศึกษา ลองคิดต่อว่าสิ่งที่เราประสบ ได้พบได้ความรู้มานั้น จะเอาไปทำอะไรต่อ หรือนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไปอย่างไร ผู้ใหญ่ต่าง ๆ ตอนนีก็ได้มาร่วมกันหลายท่าน และมาช่วยกันทำงาน ก็ต้องขอขอบคุณทุก ๆ ท่าน ขอให้ทั้งผู้ใหญ่และเด็กในที่นี่มีความสุข ความเจริญก้าวหน้า และมีความสบายทั้งร่างกายและจิตใจสืบต่อไป

